

28 юни 2022 г.

Позиция на Екологично сдружение “За Земята” и WWF - България относно Социалния климатичен фонд

Двете организации отдаваме особено значение на навременното изготвяне на Социален климатичен план и привеждане на механизъм за подпомагане на най-уязвимите граждани в действие възможно най-рано.

Очакваше се въвеждането на пазарна цена на въглеродните емисии в секторите транспорт и сгради **да намали разходите за енергия в тези сектори в средносрочен и дългосрочен план след изпълнение на енергоспестяващи и ВЕИ мерки**, и затова действието на Социалния климатичен фонд (СКФ) бе заложено да приключи до 2032 г. Последните предложени промени са включването на секторите транспорт и сгради да се извърши не по-рано от 2029г.

СКФ е изключително важен за изпълнението на целите на пакета „Подготвени за цел 55“. България е нетен получател на финанси от ЕС според механизма на разпределяне на средства от търговията с емисии от сгради и транспорт. Сега, чрез разширението на схемата за търговия с емисии към двата сектора по-горе, се прави опит за въвеждане на справедлив механизъм за финансиране само на най-нуждаещите се групи, с изискване за приемането на схеми на съфинансиране от националните органи.

Структурните проблеми в областта на жилищната политика и целевата помощ за отопляване, заедно с инфлационните процеси, говори за ограничените възможности страната да постигне самостоятелно заложените цели до 2030 г. без целесъобразно и ефективно разходване на средствата по фондовете на ЕС - ПВУ и новият Социален фонд за климата.

Считаме, че нашият споделен скептицизъм по отношение на търговията с емисии за жилищни сгради не би следвало да пречи на разработката на Социален климатичен план, като е важно единствено планът да отразява реално оценката на необходимите инвестиции и време за постигане на целите. Напротив, **възможно най-ранното изготвяне на плана и изпълнение на мерките, ще позволи усвояването на максималните възможни суми предвидени по Социалния климатичен фонд.**

Навременното въвеждане на СКФ ще позволи възможността за ползване на максималния размер на фонда за инвестиции за страната, и изпълнение на по-амбициозни климатични цели за секторите на сградите и транспорта, с които да се

минимизират неблагоприятните икономически ефекти върху най-уязвимите граждани и домакинства.

Припомняме, че според проекта на Регламент на ЕС, България може да поиска удължено действие на СКФ и финансиране по механизма до достигане на средното изначално ниво на постигнат обновен жилищен фонд за ЕС, **но не и да откаже приложението на СКФ или да забави навременното разработване на Социален климатичен план.**

Предвиденият в СКФ ресурс ще бъде отпуснат само при реално изпълнение на мерките и само, ако те отговарят на критериите на регламента. Това са 450 милиона евро годишно за България в периода от 2025 – 2032, които са максимално заложена сума, но няма да бъдат отпуснати, ако мерките не са вече изпълнени в този период, съобразно критериите за целесъобразно насочване на финансите към най-уязвимите. За да бъдат изпълнени мерките в този период, това означава навременно одобрение на Социалния климатичен план и бързо изпълнение на заложените в него мерки.

България трябва да въведе механизъм и да започне целенасочена работа с уязвимите групи, като може да се поиска не отлагане, а удължаване на срока на действие на СКФ с 3 години, и да се поиска допълнително финансиране спрямо потребностите на страната, както и функциониране на СКФ за по-дълъг период. Важно е да се направи и адекватна оценка на необходимия финансов ресурс за постигане на целите.

Социалният климатичен план трябва да съобрази мерките за **две цели – декарбонизация на уязвимите потребители и смекчаване на въздействието на увеличаването на цената на изкопаемите горива върху най-уязвимите.** В този смисъл дългосрочните мерки трябва да бъдат приоритет при определяне на принципите на разпределение на ресурса от фонда за двете цели. Смятаме, **че дългосрочните мерки би следвало да заемат не по-малко от 90% от фонда.**

В заключение, ликвидността на СКФ трябва да бъде максимално висока и от диференцирани източници на финансиране.